

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové (soudkyně zpravodajky), soudců Ludvíka Davida a Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatelky **Vaše nároky.cz, SE**, se sídlem Vídeňská 546/55, Brno, zastoupené Mgr. Petrem Novákem, advokátem se sídlem Vídeňská 546/55, Brno, proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 19 Co 312/2019-48 ze dne 13. 11. 2019 a proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 č. j. 28 C 97/2019-27 ze dne 25. 7. 2019, za účasti **Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 6** jako účastníků řízení a **easyJet Airline Company Limited**, se sídlem Hangar 89, London Luton Airport, Luton, Bedfordshire, LU2 9PF, Spojené království, jako vedlejší účastníce řízení, takto:

I. Rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 19 Co 312/2019-48 ze dne 13. 11. 2019 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Toto rozhodnutí se proto ruší.

III. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Stěžovatelka se na vedlejší účastnici domáhala náhrady škody za zpožděný let ve výši 1 000 EUR dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (dále jen „nařízení č. 261/2004“). Nárok na náhradu škody byl na stěžovatelku postoupen čtyřmi osobami, které měly u vedlejší účastníce platnou rezervaci na let z Amsterdamu do Prahy dne 13. 5. 2018 a jejichž let byl zpožděn o více jak tři hodiny.

2. Obvodní soud pro Prahu 6 napadeným rozsudkem žalobu stěžovatelky zamítl. Obvodní soud s odkazy na judikaturu Soudního dvora Evropské unie uvedl, že na cestující, jejichž let byl zpožděn, je pro účely nařízení č. 261/2004 třeba nahlížet stejně jako na cestující, jejichž let byl zrušen. Mohou se proto domáhat (paušální) náhrady škody, která by v případě čtyř právních předchůdců stěžovatelky činila 250 EUR pro každého z nich dle čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení č. 261/2004. Provozující letecký dopravce však není dle čl. 5 odst. 3 uvedeného nařízení povinen náhradu škody platit, jestliže může prokázat, že zpoždění je způsobeno mimořádnými okolnostmi, kterým by nebylo možné zabránit, i kdyby byla přijata všechna přiměřená opatření. Článek 14 preambule nařízení č. 261/2004 pak za mimořádnou okolnost označuje také stávky, které postihují provoz leteckého dopravce. Obvodní soud shledal, že zpoždění letu bylo způsobeno stávkou řízení letového provozu na letišti v Marseille ve Francii. Ta ovlivnila

letecký provoz nad Evropou a v jejím důsledku byl vedlejší účastníci přidělen pozdější odletový slot. Podle obvodního soudu tak bylo zpoždění způsobeno mimořádnou okolností ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004, a vedlejší účastnice tak není povinna platit náhradu škody čtyřem dotčeným cestujícím, respektive stěžovatelce, na niž byly jejich nároky postoupeny.

3. Městský soud v Praze napadeným rozsudkem potvrdil rozhodnutí obvodního soudu. Městský soud se ztotožnil s tím, že zpoždění vzniklo v důsledku stávky letového provozu na letišti v Marseille. Ta ovlivnila letecký provoz včetně dotčeného letu a vedla k tomu, že vedlejší účastníci byl přidělen pozdější odletový slot. Vedlejší účastnice proto není povinna platit náhradu škody. V poučení městský soud uvedl, že proti jeho rozhodnutí není přípustné dovolání dle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu.

II. Argumentace účastníků

4. Stěžovatelka má za to, že došlo k porušení jejího práva na spravedlivý proces a práva na zákonného soudce. Stěžovatelka namítá, že se obecné soudy nevypořádaly s jejími námitkami týkajícími se pravosti a správnosti listiny předložené vedlejší účastnicí řízení, která měla prokazovat důvody zpoždění letu. Dle stěžovatelky se dále obecné soudy odchýlily od judikatury Soudního dvora Evropské unie, podle níž se lze zprostit povinnosti nahradit škodu, je-li prokázána příčinná souvislost mezi letovou nepravdelností a mimořádnou událostí a došlo-li k přijetí veškerých možných opatření s cílem čelit mimořádné okolnosti a jejím následkům. Obecné soudy se však těmito aspekty nezabývaly vůbec či nedostatečně.

5. Městský soud ve svém vyjádření pouze odkázal na napadené rozhodnutí. Obvodní soud ani vedlejší účastnice nevyužily možnosti se k ústavní stížnosti vyjádřit.

III. Hodnocení Ústavního soudu

6. Ústavní soud dospěl k závěru, že stěžovatelka v projednávané věci striktně vzato nevyčerpala všechny prostředky k ochraně práva. Jak bude vyloženo dále, v její věci nebylo dovolání nepřipustné podle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. Stěžovatelka však nebyla o možnosti podat dovolání ze strany městského soudu poučena. Ústavní soud opakovaně zdůraznil, že není možné k tíži stěžovatele klást pochybení soudu při poučení o opravném prostředku [nález sp. zn. I. ÚS 2912/10 ze dne 1. 3. 2011 (N 29/60 SbNU 371); nález sp. zn. I. ÚS 2265/16 ze dne 31. 10. 2017 (N 196/87 SbNU 219); nález sp. zn. I. ÚS 1820/18 ze dne 26. 9. 2018; nález sp. zn. II. ÚS 1467/18 ze dne 11. 6. 2019); všechna citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>]. Stejný názor zastává také Evropský soud pro lidská práva (dále „ESLP“), např. v rozsudku Gajtani proti Švýcarsku ze dne 9. 9. 2014, č. 43730/07, body 61-77 (z literatury srov. Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 663-664). Vzhledem k tomu, že se stěžovatelka řídila nesprávným poučením o nepřipustnosti dovolání, nemůže Ústavní soud přistoupit k odmítnutí ústavní stížnosti podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu pro nepřipustnost, neboť takové odmítnutí by znamenalo porušení jejího práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních

svobod (dále „Úmluva“). Ve vztahu k rozhodnutí městského soudu je tak ústavní stížnost přípustná.

7. Z věcného hlediska je třeba se při přezkumu rozhodnutí městského soudu zaměřit právě na poučení o nepřipustnosti dovolání, přestože stěžovatelka výslovně nenamítá nesprávnost tohoto poučení (srov. obdobně nálezy sp. zn. IV. ÚS 2672/19 ze dne 19. 2. 2020, bod 25).

8. Ústavní soud již v minulosti vyložil, že nárok na podání dovolání či jiného mimořádného opravného prostředku z ústavního pořádku dovozovat nelze [nálezy ze dne 20. 2. 2018 sp. zn. II. ÚS 1226/17; stanovisko pléna ze dne 28. 11. 2017 sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 (460/2017 Sb.)]. Záleží tak především na uvážení zákonodárce, jak vymezí podmínky přípustnosti jednotlivých mimořádných opravných prostředků, včetně otázky, jaká rozhodnutí mají být, s ohledem na účel toho kterého opravného prostředku, z přezkumu vyloučena. Pakliže však právní řád možnost opravného prostředku připouští, nemůže se rozhodování o nich očitnout mimo ústavní rámec ochrany základních práv jednotlivce [nálezy ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131; 153/2004 Sb.)].

9. Ústavní soud opakovaně dospěl v případech absence poučení o možnosti dovolání k závěru, že za takových okolností je namístě zrušit rozhodnutí odvolacího soudu, protože vadným poučením soud znemožnil stěžovatelům realizaci jejich procesního práva podat mimořádný opravný prostředek, čímž bylo porušeno jejich právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny [nálezy sp. zn. I. ÚS 2265/16 ze dne 31. 10. 2017 (N 196/87 SbNU 219); nálezy sp. zn. II. ÚS 3976/17 ze dne 24. 4. 2018; nálezy sp. zn. I. ÚS 1820/18 ze dne 26. 9. 2018; nálezy sp. zn. II. ÚS 1467/18 ze dne 11. 6. 2019; nálezy sp. zn. II. ÚS 1244/19 ze dne 8. 1. 2020].

10. Ze stejných principů vychází také judikatura ESLP. Právo na opravný prostředek v Úmluvě není zaručeno. V čl. 2 Protokolu č. 7 je zakotveno pouze právo na odvolání v některých trestních věcech. Na druhou stranu však ESLP vychází z toho, že stát, který se rozhodne takové soudy vytvořit, je povinen zabezpečit, že účastníci řízení se budou moci před těmito soudy těšit ze základních záruk obsažených v čl. 6 Úmluvy (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Delcourt proti Belgii ze dne 17. 1. 1970, č. 2689/65, § 25; z literatury Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 601). Judikatura ESLP mezi tyto základní záruky řadí také poučení o opravných prostředcích, přičemž jeho absence byla shledána jako porušení práva na přístup k soudu obsaženého v čl. 6 Úmluvy (např. rozsudek Faniel proti Belgii ze dne 1. 3. 2011, č. 11892/08, § 30; Assunção Chaves proti Portugalsku ze dne 31. 1. 2012, č. 61226/08, § 85–88).

11. Dle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu není dovolání podle § 237 tohoto zákona přípustné proti rozsudkům a usnesením vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží. V projednávané věci se sice stěžovatelka domáhala částky 1 000 EUR, tedy peněžitého plnění nepřevyšujícího 50 000 Kč, avšak městský

soud se nevypořádal s otázkou, zda předmětem řízení nebyly vztahy ze spotřebitelských smluv.

12. Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 2265/16 ze dne 31. 10. 2017 (N 196/87 SbNU 219) dospěl k závěru, že nároky na náhradu škody za zpoždění letu dle čl. 5 ve spojení s čl. 7 nařízení č. 261/2004 jsou vztahem ze spotřebitelské smlouvy. Rozsudek odvolacího soudu, v němž byla stěžovatelka nesprávně poučena o nepřípustnosti dovolání, proto zrušil pro porušení základního práva stěžovatelky na spravedlivý proces (viz zejména body 17–20). K této problematice se pak Ústavní soud podrobněji vyjádřil v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2672/19 ze dne 19. 2. 2020, který se týká náhrady škody za zrušený let a náhrady za přepravu na jiné letiště. Jeho závěry se ovšem uplatní i v případě nároků za zpožděný let dle nařízení č. 261/2004, které se opírají o stejnou právní úpravu a řídí se totožnými principy. Ústavní soud konstatoval, že „v obecné rovině [...] považuje pojem ‚vztahy ze spotřebitelských smluv‘ podle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu za natolik široký, že jako ústavně nepřipustný nelze předem označit výklad, který pod něj umožňuje zahrnout nejen právní vztahy založené přímo spotřebitelskou smlouvou, ale také právní vztahy založené na základě zákona (nebo jiného právního předpisu, včetně přímo použitelného předpisu Evropské unie), jestliže se jejich vznik odvíjí od spotřebitelské smlouvy, a to i když bude uplatněný nárok dán podle zákona vůči osobě, která nebyla smluvní stranou této spotřebitelské smlouvy. Neurčitost uvedeného pojmu je třeba vykládat ve prospěch účastníků řízení tak, aby jim pokud možno byl umožněn přístup k dovolacímu soudu“ (bod 20). Ústavní soud konstatoval, že nároky na náhradu za zrušený let podle čl. 5 odst. 1 písm. c) ve spojení s čl. 7 a na náhradu nákladů podle čl. 8 odst. 3 nařízení č. 261/2004 „mají svůj základ v přímo použitelném předpisu Evropské unie, podmínkou jejich vzniku však je, kromě jiných právních skutečností, smluvní vztah typicky mezi cestujícím a provozujícím leteckým dopravcem, jehož obsahem je závazek provést let specifikovaný prostřednictvím rezervace letenky, nebo mezi cestujícím a jiným subjektem, jenž se zavázal zprostředkovat provedení tohoto letu u provozujícího leteckého dopravce. Existenci smlouvy výslovně předpokládá i čl. 3 odst. 5 tohoto nařízení, podle něhož, jestliže provozující letecký dopravce nemá smlouvu s cestujícím a plní povinnosti podle tohoto nařízení, má se za to, že jedná v zastoupení osoby, jež uzavřela smlouvu s tímto cestujícím“ (bod 21). Z těchto důvodů dospěl Ústavní soud k závěru, že v těchto případech „dovolání není nepřipustné podle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, neboť ve věci jde o vztahy ze spotřebitelských smluv“ (bod 23). Rozsudek odvolacího soudu, v němž byli stěžovatelé nesprávně poučeni, že dovolání není přípustné, proto zrušil pro porušení práva na spravedlivý proces (bod 30).

13. Ústavní soud neshledal důvod se od těchto závěrů v nyní projednávaném případě odchýlit. Právní předchůdci stěžovatelky si dle zjištění obecných soudů platně rezervovali u vedlejší účastnice let a žádné ze zjištění obecných soudů nezakládá důvod pochybovat o tom, že tak učinili v postavení spotřebitelů. Mezi nimi a vedlejší účastnicí tedy byla uzavřena spotřebitelská smlouva (či spotřebitelské smlouvy). Otázka, zda stěžovatelům vznikl nárok na náhradu škody za zpoždění předmětného letu dle nařízení č. 261/2004, se tedy týká vztahů ze spotřebitelské smlouvy ve smyslu závěrů judikatury citované v předchozím bodě. Předmětné náhrady škody se nedomáhají přímo spotřebitelé, ale vedlejší účastnice, na níž byly jejich nároky postoupeny. Nejasnost, zda jde v tomto případě stále o vztah ze spotřebitelské smlouvy, je třeba vyřešit ve prospěch účastníků tak, aby jim pokud možno byl umožněn přístup k dovolacímu soudu, jak již bylo uvedeno. Nároky stěžovatelky se stále odvíjí spotřebitelské smlouvy mezi vedlejší účastnicí a

právními předchůdci stěžovatelky, a v tomto smyslu tedy v řízení před obecnými soudy šlo o vztah ze spotřebitelské smlouvy.

14. Poučení městského soudu, že dovolání je nepřipustné dle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, je tedy nesprávné. Městský soud tudíž porušil právo stěžovatelky na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. V pokračujícím řízení je městský soud povinen znovu rozhodnout o odvolání stěžovatelů a vázán výše uvedeným právním názorem Ústavního soudu správně poučit účastníky řízení o přípustnosti dovolání. Námitkami stěžovatelky, které se týkají skutkových zjištění a právních závěrů obecných soudů, se Ústavní soud nezabýval, neboť je třeba, aby bylo stěžovatelce nejdříve umožněno řádné dovolací řízení.

15. Lze tedy shrnout, že **v řízení, jehož předmětem jsou nároky na náhradu škody za zpoždění letu dle nařízení č. 261/2004, jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, a to i v případě jsou-li postoupeny na další subjekt. Dovolání podle § 237 občanského soudního řádu v nich proto není nepřipustné ve smyslu § 238 odst. 1 písm. c) tohoto zákona. Jsou-li přesto účastníci poučeni o nepřipustnosti dovolání, dochází tím k porušení jejich práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny.**

16. Ústavní soud závěrem podotýká, že musel přistoupit k výkladu nepřipustnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, aniž by k tomu mohl vyjádřit svůj právní názor Nejvyšší soud. Existence tohoto nálezu nicméně nevylučuje, aby Nejvyšší soud, dospěje-li k přesvědčivým důvodům ve prospěch užšího výkladu slov „vztahy ze spotřebitelských smluv“, v budoucnu vstoupil do soudního dialogu s Ústavním soudem a svůj odlišný či upřesňující právní názor řádně odůvodnil, jak to Ústavní soud ostatně uvedl v již citovaném nálezu sp. zn. IV. ÚS 2672/19, bod 32.

17. Ústavní soud proto z výše uvedených důvodů ústavní stížnosti v části směřující proti napadenému rozsudku městského soudu vyhověl podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 82 odst. 3 písm. a) tohoto zákona tento rozsudek zrušil.

18. V části směřující proti rozsudku obvodního soudu byla ústavní stížnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu odmítnuta pro nepřipustnost. Teprve po vyčerpání všech procesních prostředků, které zákon stěžovatelce k ochraně práva poskytuje, lze totiž přistoupit k věcnému přezkumu tohoto rozhodnutí (srov. shodně již citovaný nálezn sp. zn. IV. ÚS 2672/19, body 26 a 33, a nálezn sp. zn. I. ÚS 2265/16, bod 23).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 31. března 2020

Kateřina Šimáčková
předsedkyně senátu

Právní věta:

V řízení, jehož předmětem jsou nároky na náhradu škody za zpoždění letu dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91, jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, a to i v případě jsou-li postoupeny na další subjekt. Dovolání podle § 237 občanského soudního řádu v nich proto není nepřípustné ve smyslu § 238 odst. 1 písm. c) tohoto zákona. Jsou-li přesto účastníci poučeni o nepřípustnosti dovolání, dochází tím k porušení jejich práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.